

Mesures de promoció de l'Accés Obert per al 2019

(Doc. CO19/02) (AO/PlaOA2019def; ACO 27.03.19)

1. Antecedents

La Comissió Funcional de l'àrea de Ciència Oberta va aprovar com a recomanacions el document "Mesures afavoridores de l'OA" (doc. CO17/17, 02.11.17). Aquestes mesures, de forma resumida, proposen:

- Procurar contenir el cost del sistema de comunicació científica
- Incrementar el nombre d'articles en Accés Obert
  - sigui a través d'acords de contractació de revistes (via daurada)
  - sigui a través del dipòsit d'articles als repositoris (via verda)
- Fomentar la transparència dels acords actuals, tant pel que fa als contractes com pel que fa al cost dels mateixos

Atès que aquestes mesures afectaven les subscripcions de revistes i que aquestes decisions són vistes per la comissió funcional de Biblioteques, Informació i Documentació, se'n va presentar una concreció per al 2018 a aquesta comissió (doc. CO18/11 presentat a la comissió funcional BID el 08.05.18 i a la CE del CSUC el 23.05.18).

Les concrecions, en resum són les següents:

- No signar algun dels acords previstos per a la BDC accés 2019 si es constatés una demanda d'increment anual de preu molt per sobre de les acceptades.
- Seleccionar unes 3-5 editorials amb les que negociar acords de subscripció que posin en obert el nombre més alt possible d'articles publicats per aquestes editorials d'autors principals d'alguna de les universitats membres del CSUC participants de l'acord de subscripció.
- Que les universitats facin obligatori el dipòsit de tots dels articles científics publicats per la comunitat acadèmica en els repositoris institucionals de les universitats. Òptimament els articles han d'estar en obert, però es poden admetre embargaments i documents en tancat.
- Fer públics, de forma agregada, els costos de les subscripcions consorciades a revistes com a mesura de transparència.

2. Accions i canvis recents

Al llarg de l'any 2018 hi ha hagut diferents accions i esdeveniments que afecten les mesures proposades, sigui perquè aporten dades noves (recompte del cost de publicar en obert), sigui perquè estan destinades a accelerar la publicació en obert (Plan S i recomanacions de FECyT i CRUE)

2.1 Recompte del cost de publicar en obert

La Comissió Executiva del CSUC, a la seva reunió de 31 de gener del 2018, va acordar crear mecanismes per comptabilitzar el que es paga per publicar en obert. A la reunió de la CE de 25.02.19 es van presentar els resultats. Hi ha hagut quatre universitats que han proporcionat l'import del cost comptabilitzat i cinc que no han pogut fer-ho però que han aportat estimacions de la despesa.

Amb aquestes dades, la despesa per publicar en obert el 2018 ha estat de 1.750.823,88€. Aquesta quantitat se suma a la que es destina a subscriure revistes (8.682.160,31€ el 2017) i representa un sobrecost del 20,17% respecte el total pagat en subscripcions de revistes.

Malgrat les dades recollides no són del tot homogènies i que en alguns casos les dades són estimades i no les reals, es constata que la despesa de publicar és considerable (en valors absolut i relatiu) i que cal tenir-la en compte com a despesa per a la comunicació científica.

	Despesa en APCs				Total gastat en revistes	% respecte total gastat en revistes
	Comptada	Estimada	Despesa total	% respecte total gastat		
UB		846.691,00 €	846.691,00 €	48,36%	2.830.217,72 €	29,92%
UAB		349.534,90 €	349.534,90 €	19,96%	1.771.248,68 €	19,73%
UPC		208.213,00 €	208.213,00 €	11,89%	918.194,46 €	22,68%
UPF	81.748,28 €		81.748,28 €	4,67%	623.532,93 €	13,11%
UdG	18.362,00 €		18.362,00 €	1,05%	440.211,71 €	4,17%
UdL		104.700,00 €	104.700,00 €	5,98%	557.376,22 €	18,78%
URV	53.736,73 €		53.736,73 €	3,07%	701.416,67 €	7,66%
UOC	32.837,97 €		32.837,97 €	1,88%	339.024,88 €	9,69%
Uvic-UCC			0,00 €	0,00%	122.366,79 €	0,00%
URL		55.000,00 €	55.000,00 €	3,14%	378.570,25 €	14,53%
Total	186.684,98 €	1.564.138,90 €	1.750.823,88 €	100,00%	8.682.160,31 €	20,17%

2.2 Plan S

El setembre del 2018 es va fer públic el Plan S que és una iniciativa d'un consorci internacional format per agències de finançament anomenat [cOAlition S](#). El Plan S: “requires that, from 2020, scientific publications that result from research funded by public grants must be published in compliant Open Access journals or platforms”.

El Plan S ha tingut molt de ressò entre tots els agents implicats en la comunicació científica i actuarà com a accelerador cap a l'accés obert de les publicacions científiques. El Plan S és un conjunt de principis més que no pas un model de publicació. Els principis bàsics del Pla són:

- No hi poden haver articles tancats (i.e. Només accessibles pels subscriptors), tots han d'estar en obert.
- Es pot complir amb els principis del Pla publicant a revistes daurades, a revistes amb acords transformatius (offseting), en plataformes o repositoris, però no a revistes híbrides.
- L'accés obert ha de ser immediat, sense cap embargament.
- Els autors no poden cedir el copyright de les seves publicacions, aquestes han de publicar-se sota una llicència oberta, preferentment CC BY.
- Hi ha d'haver transparència en els preus i els contractes.

2.3 Recomanacions FECYT

El març del 2018, la *Comisión de Seguimiento para la implantación del artículo 37, sobre difusión en acceso abierto, de la Ley de la Ciencia, la Tecnología y la Innovación* va publicar unes [recomanacions](#) amb l'objectiu de: “establecer un conjunto de buenas prácticas para lograr la plena implantación de la política nacional de acceso abierto”.

Les recomanacions s'agrupen en aquests apartats:

- Mesurament del compliment de la publicació en obert
- Optimització en el dipòsit de les publicacions
- Atenció als investigadors respecte l'OA i nous indicadors
- Contenció de la despesa en revistes
- Transparència en els acords de subscripció de revistes

Les mesures de contenció de la despesa recomanen:

- En les renovacions dels contractes de subscripció no acceptar increments anuals superiors als de l'IPC
- Que es procuri que els acords de contractacions consorciades de revistes incloguin la publicació en obert (sense pagament d'APCs) d'un nombre determinat d'articles
- No permetre el pagament doble (per subscripció i per APCs)
- Incloure l'arxiu d'articles en els contractes de subscripcions

2.4 Declaració CRUE sobre Open Science

El 20 de febrer passat, la CRUE va aprovar el document “Compromisos de las universidades españolas para implantar la Open Science”. Alhora que es donen explicacions generals sobre el contingut i abast de la Ciència Oberta, el document inclou una declaració en la que es proposen iniciar deu mesures per tal d’impulsar la Ciència Oberta. Les tres primeres mesures es refereixen a l’accés obert a les publicacions i proposen:

- “Conocer la situación del acceso abierto en España y hacer seguimiento de su evolución.
- “Recopilar y hacer público el gasto de las universidades en el acceso a los recursos de información electrónicos, así como el coste que supondrían las APC (pago por acceso abierto inmediato).
- “Negociar con los editores de publicaciones científicas el acceso abierto inmediato y promover precios equitativos”.

3. Mesures de promoció de l'accés obert per al 2019

Les accions i canvis recents que hem detallat fan preveure que al llarg de l'any 2019 es reclamin actuacions per accelerar i afavorir l'Accés Obert. Moltes d'aquestes accions es concentraran al voltant de la contractació de revistes i tindran lloc el moment de la renovació dels contractes de subscripció. De cara a facilitar la presa de decisions en aquell moment es proposen les mesures següents, mesures que parteixen de les preses anteriorment en l'àmbit del CSUC.

1. No signar algun dels acords previstos per a la BDC accés 2019 si es constata una demanda d'increment anual de preu molt per sobre de les acceptades.
  - En previsió a una hipotètica cancel·lació d'algun acord, es presentaran mesures per pal·liar els efectes d'un possible tancament de l'accés de manera similar que ho han fet les universitats d'Alemanya, Països Baixos o la de Califòrnia.
  - Coordinar-se amb altres consorcis en situacions similars amb la finalitat d'acordar accions possibles quan sigui possible.
2. Seleccionar unes 3-5 editorials amb les que negociar acords de subscripció que posin en obert el nombre més alt possible d'articles publicats per aquestes editorials d'autors principals d'alguna de les universitats membres del CSUC participants de l'acord de subscripció
  - Aquestes editorials podrien ser Wiley (ja que cal renovar l'acord que es té a nivell d'estat) i ACS i RSC (perquè tenen acords d'aquest tipus)
  - Vist que aquests acords no representen un increment de cost per a la totalitat del sistema, però sí una concentració del pagament en els consorcis, demanar que sigui l'Estat o a la Generalitat (segons correspongui) qui assumeixi el diferencial de cost que suposi l'acord d'offseting, acord que hauria d'incloure les publicacions d'investigadors de centres de recerca.
3. Que les universitats facin obligatori el dipòsit de tots dels articles científics publicats per la comunitat acadèmica en els repositoris institucionals de les universitats. Òptimament els articles han d'estar en obert, però es poden admetre embargaments i documents en tancat.
4. Fer públics, de forma agregada, els costos de les subscripcions consorciades a revistes com a mesura de transparència.
  - Facilitar a la CRUE les dades que es faciliten en annex a aquest document ja que aquesta organització ha assumit el compromís de publicar-les.
  - Continuar recollint dades del cost de publicar en obert i perfeccionar el sistema de recollida.

Annex: despesa en subscripcions a paquets de revistes

	Universitats participants	cost 2018 en milers €	descàrregues 2018	cost/descàrrega 2018
ScienceDirect journals	12	3.951	2.573.222	1,54
Wiley-Blackwell	12	1.275	681.494	1,87
SpringerLink	13	1.187	421.009	2,82
ACS	10	320	312.464	1,02
OUP	11	278	204.569	1,36
(JSTOR)	11	66	163.574	0,40
IEEE	17	319	145.734	2,19
Nature (1 títol)	12	104	117.682	0,88
RSC	11	118	104.076	1,13
Sage	8	119	88.276	1,35
APS	9	73	55.638	1,31
IH	9	97	34.989	2,77
AIP	10	111	30.981	3,58
Emerald	8	98	30.196	3,25
(PAO)	10	76	29.599	2,57
(ProQuest Health)	10	16	28.241	0,57
ASM	8	35	22.205	1,58